

AZ ONLINE KÖRNYEZETBEN MÉRT EGÉSZSÉGMŰVELTSÉG ÉS SZÖVEGÉRTÉS KAPCSOLATA 3. ÉVFOLYAMOS TANULÓK KÖRÉBEN

Nagy Lászlóné *, Hódi Ágnes **, Korom Erzsébet ***, B. Németh Mária **

* SZTE TTIK Biológiai Szakmódszertani Csoport

** MTA-SZTE Képességfejlesztés Kutatócsoport

*** SZTE Neveléstudományi Intézet

Kulcsszavak: egészségműveltség; szövegértés; online mérés

Az egészségműveltség fontos szerepet tölt be az egészség megőrzésében (Nielsen-Bohlman, Panzer és Kindig, 2004), de iskoláskorú populációban történő mérésére hazai és nemzetközi szinten egyaránt kevés példa van. Az egészségműveltség értelmezésére több modell született. Közös bennük, hogy azt komplex, több komponensből álló konstrukciónak írják le (pl. Zarcadoolas, Pleasant és Greer, 2006). A legtöbb megközelítés szerint az olvasás-szövegértés az egészségműveltség nélkülözhetetlen eleme, olyan készségek és képességek összessége, amelyek hozzásegítik az egyént az egészséggel kapcsolatos információkhoz (Rudd, Moeykens és Colton, 2000). Ennek megfelelően a tanulók egészségműveltségének nemzetközi vizsgálatában számos, a szövegértés mérésében használt rendezőelv (pl. szövegformátum, gondolkodási művelet) fedezhető fel. Hazai kontextusban még nem vizsgálták az egészségműveltség és az olvasás-szövegértés fejlettségi szintje közötti kapcsolatot.

Az egészségműveltség mérésére fejlesztett online mérőeszköz bemérésére 2013 őszén került sor 3., 5. és 7. évfolyamon (N=268) a Szegedi Iskolai Longitudinális Program három iskolájában. A tesztek főként egészségtudást mérő feladatokat tartalmaztak, ezeket funkcionális egészséget mérő szövegértési feladatok egészítették ki. Mivel a 3. évfolyamos tanulók (N=88) ugyanebben az időszakban egy online szövegértési tesztet – egy folyamatos (34 item, Cronbach- $\alpha=0,81$) és egy nem folyamatos (15 item, Cronbach- $\alpha=0,74$) formátumú szöveget tartalmazott – is megoldottak, lehetőség volt a két terület kapcsolatának elemzésére.

A tanulók az egészségműveltség teszt (52 item, Cronbach- $\alpha=0,74$) egészségtudást mérő tantárgyi feladataiban ($x=76,20\%p$, $s=11,5\%p$) szignifikánsan jobban teljesítettek ($t=5,94$, $p<0,01$), mint a funkcionális egészséget mérő szövegértési feladatokban ($x=65\%p$, $s=18,4\%p$). A funkcionális egészséget mérő feladatok 28%-ban magyarázzák az egészségműveltség teszten elért teljesítmények varianciáját. Az egészségműveltség és a szövegértés eredményei szorosan korrelálnak ($r=0,684$, $p<0,01$). A szövegértés 49%-ban magyarázza az egészségműveltségen elért teljesítmény varianciáját, ebből a nem folyamatos szöveg magyarázóereje 39,2%, a folyamatosé 9,8%. A funkcionális egészséget mérő feladatok varianciáját 30,1%-ban magyarázza az olvasásteszt. Az adatok alapján szoros az összefüggés a két terület között, illetve az egészségműveltség meghatározó összetevője a szövegértés. Az egészségműveltség diagnosztikus méréséhez tágabb és analitikusabb szempontrendszerrel biztosíthatnak az olvasásmérések során használt dimenziók. Az egészségműveltség mérését a továbbiakban felsőbb évfolyamokra is kiterjesztve, a szövegértés dimenzióit (szövegforma, szövegtípus, művelet) lefedő feladatokkal tervezzük.

A kutatás az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával a TÁMOP 3.1.9-11/1-2012-0001 azonosító jelű „Diagnosztikus mérések fejlesztése” című kiemelt projekt keretében valósult meg.